

РОЗДІЛ 3

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 336.225.6

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/5-84-3>**Бойко В. П.**Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

СУСПІЛЬНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

Поширення цифрових технологій сприяє тому, що збільшується рівень відкритості суспільства, діяльність окремої людини стає все прозорішою. Такі самі процеси відбуваються і у державному управлінні. Стаття присвячена вивченню можливостей зміни способів взаємодії держави і суспільства у сфері сплати податків. Наведено приклади застосування цифрових платформ для участі громадян у розподілі бюджетних коштів і запропоновано концепцію децентралізації місцевих податків за способом їх сплати, тобто надання платнику податків можливості самостійно витратити частину належних до сплати коштів на реалізацію суспільно важливих проектів. Проведене дослідження засвідчило, що бюджетна децентралізація може включати не лише адміністративну або політичну децентралізацію, а й суспільний напрям – виробництво і розподіл суспільних благ. До того ж помірне податкове навантаження свідчить про наявність прихованих мотивів ухилення від сплати податків в Україні.

Ключові слова: децентралізація, податки, суспільні послуги, місцевий бюджет, блокчейн.

Постановка проблеми. Тема децентралізації влади в Україні стала досить популярною серед науковців, але йдеться переважно про адміністративну децентралізацію і перерозподіл повноважень між центральною владою і місцевою. На рівні місцевих органів державного управління бюджет формується із податків та міжбюджетних трансфертів. Можемо виділити такі проблеми, як залежність посадовців місцевого рівня від центральної влади, ухилення від сплати податків громадянами, швидкість реагування на повсякденні потреби, значна частка тіньової економіки та відсутність дієвих механізмів оцінки ефективності використання бюджетних коштів.

Як правило, посадові особи місцевої влади краще знають стан господарства і на що саме витрачати гроші насамперед, але соціальні проекти потребують постійного аналізу змін у потребах, що виникають у межах певної території (регіону, області, міста або окремого населеного пункту). Держава самостійно не виробляє усі необхідні блага, а переважно лише перерозподіляє ресурси, і дослідження можливостей внесення змін до процесу сплати податків може відкрити шлях для покращення ставлення людей до сплати податків, оптимізації бюджетних витрат та підвищення їх ефективності, тобто їх відповідності суспільним потребам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика формування інститутів громадянського суспільства приділяв увагу В. Геєць, який відзначив їх важливість для розвитку економіки [4]. Соціальний аспект сплати податків вивчав Ю. Мискін, що окреслив основні проблеми податкової політики України [1]. А. Мостепанюк досліджувала вплив соціальної політики на показники добробуту в країнах Європейського Союзу [2]. Рівень децентралізації доходів та видатків місцевих бюджетів проаналізували О. Західна і К. Жовтяк [5]. Я. Ярема та О. Браточенко порівняли податкове навантаження

в Україні та інших країнах [6]. О. Шиманська проаналізувала дослідження проблем подолання бідності нобелівських лауреатів А. Банерджі, Е. Дюфло та М. Кремера [8], а Ю. Івашук дослідив внесок Р. Талера у розвиток поведінкової економіки [10]. А. Дюк звертає увагу на питання організації соціального підприємництва та кооперації [11]. Отже, невирішеним залишається питання організації сприятливих умов для покращення дисципліни сплати податків та адекватного оцінювання попиту на суспільні послуги.

Мета статті. Метою статті є вивчення можливостей залучення громадян України до процесу розподілу податкових надходжень держави.

Виклад основного матеріалу. Система цінностей суспільства має передбачати ключові цілі суспільства, критерії їх реалізації та об'єднання членів суспільства навколо спільної мети. Цільове спрямування соціалізації податкової політики має створювати передумови для різних суб'єктів податкової політики щодо підпорядкування їх інтересів суспільній користності. Ю. Мискін у своїй роботі акцентує увагу на підпорядкуванні економічної системи соціальним цінностям та зростанні ролі людини в економічних процесах [1]. Поняття «соціалізація податкової політики» означає «процес впливу держави на класи, соціальні верстви, групи та індивідів, які здійснюють управління оподаткуванням, з метою підпорядкування їхніх потреб та інтересів суспільній користності». Серед перелічених основних проблем практичної реалізації соціалізації податкової політики України варто виокремити недостатньо формалізовані інтереси держави як представника суспільства та відсутність державницького концептуального бачення розвитку економіки країни загалом та сфери оподаткування зокрема.

У країнах Європейського Союзу переважає сервісна державна політика, яка має обмежений вплив на рівень безробіття та перерозподіл дохо-

дів. Поняття сервісної держави А. Мостепанюк пояснює так: «виклики глобалізації XXI ст. та світові фінансові потрясіння сприяли формуванню сервісної держави, що, на відміну від держави загального добробуту, не забезпечує економічну рівність населення, а покликана надавати однакові освітні, медичні та інші послуги населенню, тобто інвестувати у соціальний та людський капітал, а рівень індивідуального добробуту залежить виключно від наполегливості громадян, водночас фінансова соціальна допомога надається лише нужденним» [2]. Прагнення українського суспільства до цінностей Європейського Союзу змушує припустити, що саме сервісна держава є бажаним форматом відносин держави і суспільства.

Види децентралізації включають політичну, адміністративну, фінансову та ринкову децентралізацію, які у різних країнах можуть також проявлятися у різних формах, пропорціях та поєднаннях [3]. Фінансова відповідальність є ключовим компонентом децентралізації, і бюджетна децентралізація може приймати різні форми, включаючи механізми самофінансування, співфінансування або спільного виробництва, за допомогою яких самі споживачі можуть брати участь у наданні суспільних послуг. Державні інститути при цьому відіграють ключову роль у розвитку соціального організму суспільства. Присутність держави у суспільстві є беззастережною, існує їх органічна цілісність. В. Геєць звертає увагу на відносини держави і суспільства: «Роль держави в суспільному та економічному розвитку має свій історичний вимір. На відміну від держави, суспільство не має цілісних характеристик у юридичному значенні. Тому сформовані інститути громадянського суспільства дістають можливість забезпечувати дії з боку суспільства» [4].

Рівень бюджетної децентралізації в Україні поступово підвищується, хоча досить повільними темпами й нестабільно. Протягом 2014–2018 рр. коефіцієнт децентралізації доходів (частка доходів місцевих бюджетів без урахування трансфертів у доходах зведеного бюджету) коливався в межах 18–23%. О. Західна і К. Жовтяк відзначають поступове зростання коефіцієнтів децентралізації доходів та видатків місцевих бюджетів, але місцеві бюджети все ж сильно залежні від трансфертів з державного бюджету, і частка власних доходів не перевищує 50% [5].

При цьому варто відзначити, що останніми роками податкове навантаження в Україні поступово знижується. Я. Ярема та О. Браточенко проаналізували та порівняли податкове навантаження в Україні та інших країнах за даними рейтингу Paying Taxes, а також провели власні розрахунки співвідношення податкових надходжень та валового внутрішнього продукту. Середній світовий показник рівня податкового навантаження становить 40,4%. В Україні рівень податкового наван-

таження є дещо вищим і в 2018 році становив 41,7%. У країнах Європейського Союзу середнє значення рівня податкового навантаження становить 40,2% [6]. Отже, маємо все ще досить значну залежність від центральної влади щодо бюджетних витрат, тому шляхи удосконалення системи місцевого самоврядування, фінансування бюджетних програм та підвищення культури сплати податків потрібно шукати не у змінах податкових ставок або податкових пільгах, а у залученні самих громадян до процесу витрачання їхніх податків. Надання платнику податків можливості самостійно вирішувати, як витратити частину доходів, змінить відносини держави і суспільства.

О. Шиманська проаналізувала основні напрямки досліджень нобелівських лауреатів А. Банерджі, Е. Дюфло та М. Кремера, пов'язані з проблемами подолання бідності у світі, і цікавим зауваженням є те, що кошти потрібно витратити не на боротьбу з бідністю, а на конкретні, чітко вимірювані, прозорі і зрозумілі цілі [7]. Основою досліджень були так звані «польові експерименти», що дозволили запропонувати практичні пропозиції у боротьбі з бідністю із використанням міждисциплінарних методів дослідження поведінкової та експериментальної економіки. Теорія ігор сьогодні стала цікавою науковцям, і остання Нобелівська премія з економіки була присуджена за вдосконалення теорії аукціонів та винайдення нових форматів аукціонів П. Мілгрому та Р. Вілсону зі Стенфорду (США) [8]. Варто згадати також і про внесок Р. Талера у розвиток поведінкової економіки та дослідження економічних наслідків обмеженої раціональності індивідуальних рішень людей [9]. Державі в межах «лібертаріанського патерналізму» відводиться керуюча роль «підштовхування» громадян до прийняття «оптимальних» рішень. Р. Талер запропонував поняття так званого «ментального обліку» доходів та витрат. Тобто за певними видами доходів закріплюються певні види витрат, і «рахунки» можуть формуватися за ознаками джерела надходження коштів, цілей витрачання коштів та певних часових меж.

Різні онлайн-платформи є звичними для українців – оплата за комунальні послуги, банківські перекази, електронна звітність, державні реєстри. Вже не один рік працює портал публічних закупівель «Прозорро», електронні аукціони СЕТАМ та відносно новий проект «Громадський бюджет», який дозволяє мешканцям міста Києва пропонувати різні громадські ініціативи [10]. Голосування на платформі відбувається в електронний спосіб на веб-сайті проекту. Для реєстрації користувачу потрібний електронний цифровий підпис або реєстрація в Mobile ID-сервісах від мобільних операторів. Із усього переліку проектів кожен користувач може підтримати п'ять найважливіших, на його думку, ініціатив, які можуть бути реалізовані за кошти міського бюджету (таблиця 1).

Таблиця 1

Голосування за проекти Громадського бюджету

Роки	Всього голосувало	Віддано голосів	Подано проектів		Переможці		Частка освітніх проектів, у %
			К-ть	Вартість, млн грн.	К-ть	Вартість, млн грн.	
1	2	3	4	5	6	7	8
2017	50 812	112 293	497	328,6	62	50,0	29
2018	131 455	444 509	809	1 002,4	141	149,2	41
2019	154 603	487 340	1137	734,7	341	149,8	42
2020	191 713	654 651	2119	1 065,3	554	161,2	57

Джерело: складено автором за даними [10]

Аудиторія проекту лише за декілька років збільшилася майже в 4 рази і має перспективи до подальшого зростання. Інтерес до такого формату можна пояснити тим, що різного роду петиції є вже звичним способом спілкування суспільства і держави в Україні. Користувачі приймають рішення щодо розподілу бюджетних коштів і під час голосування рівні між собою у праві вибору. Але такий формат проекту не вирішує проблему справедливого розподілу і не дає інформації про реальний попит на суспільні послуги та їх пріоритетність. Наприклад, один користувач сплатив мінімум податків за рік і хоче музичні інструменти для школи, де навчається власна дитина. Інший користувач, займаючись підприємницькою діяльністю, потребує покращення або ремонту конкретних комунальних мереж. Різниця полягає у тому, що сума сплачених податків може суттєво відрізнятись, але перевага буде за кількістю голосів. Користувач легко може проголосувати за важливий, на його думку, проект і фактично витрачає лише декілька хвилин часу. Також він може попросити підтримки друзів, наприклад, у соціальних мережах, які також не понесуть матеріальних витрат. Значна частина проектів стосується покращення освітніх послуг, що свідчить про проблеми недофінансування та попит з боку суспільства. Також популярність освітніх проектів можна пояснити наявністю формальних та неформальних комунікацій між батьками школярів. Отже, можемо припустити, що умовний підприємець довго чекатиме на ремонт комунальних мереж.

Проблема низької податкової культури полягає, зокрема, у: соціальному протиріччі між потребою в соціально справедливому перерозподілі доходів у суспільстві й широким розповсюдженням девіантних форм податкової поведінки; протиріччі між інтересами держави, низьким рівнем життя більшості населення і значною питомою вагою тіньової економіки [11]. Громадяни не сплачують податків, а держава із року в рік має стабільний дефіцит бюджету та накопичує борги. Але поява бажання платити податки та збільшення надходжень не означають виправлення ситуації. Керівник Державної податкової служби України О. Любченко в інтерв'ю Інформаційному агентству «Інтерфакс-Україна» заявив, що із 37,6 млн економічно активного населення «податкова не бачить на своїй карті України 5,6 млн осіб протягом останніх десяти років». А у 2019 році 13,4 млн економічно активного населення (або 30% всього населення України) взагалі не отримували офіційних доходів [12]. За даними Головного управління ДФС у м. Києві, у 2019 році платники податків міста Києва сплатили до зведеного бюджету 105,380 млрд грн. податків, зборів та обов'язкових платежів. До бюджету м. Києва сплачено 29,997 млрд грн. податків, з них майже 7 млрд грн. становили надходження від єдиного податку [13]. Сплата платниками єдиного податку навіть частини у 10% податку повністю покриє витрати проекту «Громадський бюджет».

За прикладом проекту «Громадський бюджет» можливе створення універсальної платформи, яку можна адаптувати під конкретні умови місцевого рівня (економічні, демографічні, територіальні). На початковому етапі впровадження доцільно надати можливість підтримки громадських проектів платникам єдиного податку. Представники малого бізнесу будуть віддавати перевагу окремим проектам більш уважено у порівнянні з простим голосуванням. Фінансування проектів платни-

ками єдиного податку враховуватиме передусім їхні приватні інтереси, але і самі платники будуть більш прихильні до процесу сплати податків. Обрані таким чином проекти прямо або опосередковано стосуватимуться потреб малого бізнесу та сприятимуть розвитку місцевої громади.

Технологія блокчейн може забезпечити надійну систему розрахунків та обліку користувачів без розкриття персональних даних. Йдеться про єдину інфраструктуру для користувачів на різних платформах. Переведення обліку руху коштів на технологію блокчейн відкриває можливість застосування смарт-контрактів для оптимізації процесу сплати податків та контролю фінансування проектів за стадіями їх реалізації. Вже давно обговорюється питання запровадження єдиного рахунку для сплати податків. Функції цифрового підпису можна розширити і використовувати не тільки для документообігу, а і для фіксації прав власності на розрахункові одиниці блокчейн системи, тобто цифровий еквівалент української гривні. Так, поява грошових відносин вимагає запровадження електронної гривні, і тема цифрової валюти від центральних банків вже давно обговорюється, але поки що жодна країна не випустила власну цифрову валюту.

Варто додати, що залучення громадян до створення суспільних послуг утворює нову форму соціального підприємництва. А. Дюк стверджує, що саме кооперація є пріоритетною формою організації соціального підприємництва, місією якого є впровадження економічних та соціальних рішень для підвищення добробуту суспільства [14]. При цьому інноваційність соціального підприємництва полягає у способах реалізації соціально значущих проектів, поширенні прийнятних у суспільстві підходів до розподілу благ, залученні людей до непривабливих форм зайнятості, формуванні екологічної свідомості та нових цінностей. Зміна формату сплати податків дозволяє залучити платників податків до розподілу коштів місцевого бюджету і там самим сприяти розвитку культури сплати податків серед підприємців та малого бізнесу як найбільш активної частини громадян.

Висновки і пропозиції. Якщо створити механізм прямого фінансування проектів самими громадянами, то відкриваються можливості до покращення самих суспільних послуг, які матимуть конкретні джерела фінансування та критерії виконання, більш прозорого планування та оптимізації бюджетних витрат. Децентралізація може допомогти скоротити складні бюрократичні процедури та повернути відносини держави і суспільства, дозволивши громадянам контролювати витрачання бюджетних коштів. Соціалізація порядку сплати податків може вирішити такі питання:

1. Канал спілкування суспільства і держави. Податкова культура охоплює не тільки діяльність платників податків, а і діяльність працівників контролюючих органів. Надання платнику податків можливості самостійно вирішувати, як саме витратити податки, сприятиме розповсюдженню прийнятних форм податкової поведінки, зменшенню тіньової економіки, а також підвищенню соціальної відповідальності працівників фіскальних органів.

2. Можливості оцінки потреб у конкретних суспільних благах, регулювання фіскального навантаження та контролю витрачання бюджетних коштів. Цільове спрямування податків дасть змогу зменшити кількість операцій, а конкретні критерії реалізації проектів створять систему оці-

новання ефективності функціонування фіскальної системи.

3. Залучення приватного бізнесу до реалізації проєктів відкриває шлях до появи нового ринку товарів і послуг. Точніше, до трансформації старого монополізованого державою ринку суспільних послуг.

4. Запровадження технології блокчейн дозволить встановити чіткі правила розкриття інформації про платників податків і об'єкти оподаткування, а також стандартизувати механізми вирішення податкових спорів, контролю надання

податкових пільг та можливостей нарощування податкового боргу.

Зміна формату сплати податків потребує дослідження суспільної думки, внесення змін до податкового кодексу України (або місцевих нормативних документів) щодо порядку сплати податків, обговорення шляхів реалізації в державних інститутах, вивчення особливостей економічного розвитку місцевих громад у різних регіонах України, створення Інтернет-ресурсу для платформи соціальних проєктів та просування в медіа.

Список використаних джерел:

1. Мискін Ю. Сутність соціалізації податкової політики. *Економічний простір*. 2018. № 130. С. 111–120.
2. Mostepaniuk A. Соціальна політика держави: формування наукових підходів та європейські реалії. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія Економіка та управління*. 2020. № 2. С. 1–7.
3. What is Decentralization? *World Bank*. URL: http://www.ciesin.org/decentralization/English/General/Different_forms.html (дата звернення: 10.11.2020).
4. Геєць В. Про єдність і суперечності у розвитку суспільства, держави та економіки. *Економіка України*. 2012. № 10. С. 4–23.
5. Західна О., Жовтяк К. Бюджетна децентралізація в Україні: її особливості та сучасний стан. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2019. № 4(66). С. 111–118.
6. Ярема Я., Браточенко О. Аналіз податкового навантаження на ведення бізнесу в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 30. С. 466–472.
7. Шиманська О. Радикальне переосмислення економіки бідності в дослідженнях А. Банерджі, Е. Дюфло, М. Кремера. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. № 1. С. 213–225.
8. The Prize in Economic Sciences 2020. *The Nobel Foundation*. URL: <https://www.nobelprize.org/uploads/2020/09/press-economicsscience2020.pdf> (дата звернення: 10.11.2020).
9. Івашук Ю. Внесок Річарда Талера в розвиток поведінкової економіки. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2019. № 2. С. 155–162.
10. Статистика проєкту Громадський бюджет. URL: <https://gb.kyivcity.gov.ua/vote/statistics> (дата звернення: 10.11.2020).
11. Давискіба К., Карпова В., Ревенко О. Податкова культура і проблеми її формування в сучасних умовах. *Інфраструктура ринку*. 2018. № 19. С. 457–463.
12. Кошевой Д., Родичкина А. Глава Госналоговой Алексей Любченко: Внутренние резервы нужно искать у богатых. *Интерфакс-Україна*. URL: <https://interfax.com.ua/news/interview/698626.html> (дата звернення: 10.11.2020).
13. Платники податків міста Києва в 2019 році перерахували до зведеного бюджету понад 105 млрд. грн. *Державна фіскальна служба України*. URL: <https://kyiv.tax.gov.ua/diialnist/zabezpechennya-nadhodjen/403728.html> (дата звернення: 10.11.2020).
14. Дюк А. Кооперація як пріоритетна форма організації соціального підприємництва в сучасних умовах. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2019. № 3(65). С. 9–17.

References:

1. Myskin Yu. (2018). Sutnist' sotsializatsiyi podatkovoyi polityky [The concept of socialization of tax policy]. *Ekonomichnyi prostyr*, no. 130, pp. 111–120.
2. Mostepaniuk A. (2020). Sotsial'na polityka derzhavy: formuvannya naukovykh pidkhodiv ta yevropeys'ki realiyi [State social policy: the formation of scientific approaches and European realities]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernads'koho. Seriya Ekonomika ta upravlinnya*, no. 2, pp. 1–7.
3. What is Decentralization? *World Bank*. Available at: http://www.ciesin.org/decentralization/English/General/Different_forms.html (accessed 10 November 2020).
4. Geets V. (2012). Pro yednist' i superechnosti u rozvytku suspil'stva, derzhavy ta ekonomiky [On the unity and contradictions in the development of society, state and economy]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 10, pp. 4–23.
5. Zahidna O., Zhovtiak K. (2019). Byudzhetna detsentralizatsiya v Ukraini: osoblyvosti ta suchasny stan [Budget decentralization in Ukraine: its features and current state]. *Naukovyy pohlyad: ekonomika ta upravlinnya*, no. 4(66), pp. 111–118.
6. Yarema Y., Bratochenko O. (2019). Analiz podatkovoho navantazhennya na vedennya biznesu v Ukraini [Analysis of tax burden on doing business in Ukraine]. *Infrastruktura rynku*, no. 30, pp. 466–472.
7. Shymanska O. (2020). Radykalne pereosmyslennia ekonomiky bidnosti v doslidzhenniakh A. Banerdzhi, E. Diuflo, M. Kremera [Radical rethinking of the economics of poverty in research by A. Banerjee, E. Duflo, M. Kremer]. *The Herald of Ternopil National Economic University*, no. 1, pp. 213–225.
8. The Nobel Foundation. The Prize in Economic Sciences 2020. Available at: <https://www.nobelprize.org/uploads/2020/09/press-economicsscience2020.pdf> (accessed 10 November 2020).
9. Ivashuk Yu. (2019). Vnesok Richarda Talera v rozvytok povedinkovoyi ekonomiky [Richard Thaler's contribution to the development of behavioral economics]. *The Herald of Ternopil National Economic University*, no. 2, pp. 155–162.
10. Project statistics of the Public Budget. Available at: <https://gb.kyivcity.gov.ua/vote/statistics> (accessed 10 November 2020).
11. Daviskiba K., Karpova V., Revenko O. (2018). Podatkova kul'tura i problemy yiyi formuvannya v suchasnykh umovakh [Tax culture and the problems of its formation in modern conditions]. *Infrastruktura rynku*, no. 19, pp. 457–463.
12. Koshevoy D., Rodychkyina A. (2020). Glava Gosnalogovoy Aleksey Lyubchenko: Vnutrenniye rezervy nuzhno iskat' u bogatykh [Head of the State Tax Office Alexei Lyubchenko: Internal reserves should be sought from the rich]. *Interfax-Ukraine*. Available at: <https://interfax.com.ua/news/interview/698626.html> (accessed 10 November 2020).
13. The State Tax Service of Ukraine. Taxpayers of the city of Kyiv in 2019 transferred more than UAH 105 billion to the consolidated budget. Available at: <https://kyiv.tax.gov.ua/diialnist/zabezpechennya-nadhodjen/403728.html> (accessed 10 November 2020).
14. Diuk A. (2019). Kooperatsiya yak priorytetna forma orhanizatsiyi sotsial'noho pidpryyemnytstva v suchasnykh umovakh [Cooperation as a priority form of organization of social entrepreneurship in modern conditions]. *Naukovyy pohlyad: ekonomika ta upravlinnya*, no. 3(65), pp. 9–17.

Бойко В. П.

Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ОБЩЕСТВЕННАЯ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ МЕСТНЫХ НАЛОГОВ В УКРАИНЕ

Резюме

Распространение цифровых технологий способствует тому, что увеличивается уровень открытости общества, деятельность отдельного человека становится все более прозрачной. Такие же процессы происходят и в государственном управлении. Статья посвящена изучению возможностей изменения способов взаимодействия государства и общества в сфере уплаты налогов. Приведены примеры применения цифровых платформ для участия граждан в распределении бюджетных средств и предложена концепция децентрализации местных налогов по способу их уплаты, то есть предоставления налогоплательщику возможности самостоятельно потратить часть подлежащих уплате средств на реализацию общественно важных проектов. Проведенное исследование показало, что бюджетная децентрализация может включать не только административную или политическую децентрализацию, но и общественное направление – производство и распределение общественных благ. К тому же умеренная налоговая нагрузка свидетельствует о наличии скрытых мотивов уклонения от уплаты налогов в Украине.

Ключевые слова: децентрализация, налоги, общественные услуги, местный бюджет, блокчейн.

Boiko Viktor

Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman

SOCIAL DECENTRALIZATION OF LOCAL TAXES IN UKRAINE

Summary

The article is devoted to the study of the possibilities to change the ways of interaction between the state and society in the field of tax policy socialization and improving tax discipline in Ukraine. The formation of civil society institutions is important for economic development and tax policy socialization should create preconditions for various tax payers adhere to public interests. The study showed that budgetary decentralization can include not only administrative or political decentralization, but also the social direction – the production and distribution of public goods. Also has revealed a gradual increase of budget decentralization level and, in the same time, reduction of the tax burden in Ukraine. The paper analyzes the growing interest to the Public Budget project, which allows Kyiv residents to propose and vote for various public initiatives. But this project does not solve the problem of fair distribution and does not provide information about the real demand for public services. A significant part of the projects concerns the improvement of educational services, which can be explained by the presence of formal and informal communications between parents of students. The study specified the main directions of research of Nobel laureates A. Banerjee, E. Duflo and M. Kremer on the problems of overcoming poverty, P. Milgrom and R. Wilson on new formats of auctions, as well as the contribution of R. Thaler to the development of behavioral economics. The study proposes to change the format of tax payments, which allows to involve taxpayers in the distribution of local budget funds. The priority form of social entrepreneurship is cooperation and involving citizens in the creation of public services forms a new form of social entrepreneurship. Entrepreneurs and small businesses will take into account primarily their private interest, but selected projects will directly or indirectly contribute to the development of the local community. Also the paper argued that the Blockchain technology can provide an aggregated infrastructure for users on different digital platforms. Smart contracts will help optimize the process of paying taxes and facilitate control the financing of public projects.

Keywords: decentralization, taxes, public services, local budget, blockchain.